

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

1881.

Kolozsvár, szombat, február 12

A „KELET” előfizetési díja:

Vidékre postán vagy helyben hához hordva	
Égész évre	16 frt.
Fél évre	8 „
Negyedévre	4 „
Egy hóra helyben	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 6 kr.

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői és kiadói szállás: főtré 4-ik szám.

Kéziratok nem adódnak vissza.

Tizenegyedik évfolyam.

KOLOZSVÁR, 1881. febr. 11.

(?) Ha nagy ritkán is, egyszer-egyszer nem árt vissza-visszatekinteni a már lezajlott vitákra, melyek akkor erős vádpontul használtattak külügyi politikák ellen s melyek cassandrai jóslatokra adtak a t. ellenzéknek alkalmat, mely a jövőbe látó profecziákat hangzatosított a monarchiának és Muszkaország között fenálló titkos szövetségre s ennek alapján Törökország teljes szétदारabolására nézve.

Emlékezhettünk a gyászjóslatokra, melyek, valahányszor a Bosznia szó ki-ejtetett, fölhangzottak; igen a lesújtó ítéletekre, melyeket e művellet miatt külügyi kormányunknak szenvednie kellett.

A mikor aztán az angol premier fűvös szenvédegyessége a montenegrói kérdést erőszakolta napi rendre; a mikor éppen a Németországgal mindenben egy nyomon haladó Ausztria-Magyarország magafartása gátolta meg az európai hájössereg háborus közbelépését s Muszkaország, az „elnyomott szláv népek” e védő angyla, ugy szólván teljesen hallgatásra volt kárhoztatva s csak ugy megkötött kezekkel várta a kérdés megoldását, mint akár Montenegro: már sokkal alantibb hangkörökben szóltak a jóslatok, már sokkal enyhébben hangoztak az ítéletek.

Nó mert bajos dolog a be nem vált jóslatok föntartása, nehezen sikerülhet ismételni az olyan ítéleteket, a melyeket a tények czáfoltak meg.

Ime, most megint itt az ablakon egy kis összehasonlításra az ellenzéki profecziák és a valóságban bekövetkezett állapotok között: ime, most megint föl lehet újítani emlékeztetnünk a kemény vádakat és kárhoztatásokat, melyekkel a Muszkaországgal való konspiráció süttetett bélyegként külügyi kormányunkra — s a tisztelt ellenzék megint tapasztalhatja saját magán, hogy mennyire válik be Cassandrának, mennyire illik Catonak „bizonyítani” a „hágyó és sok oldalról dővezné” való. Ugy, hogy azt hisszük, a „hágyók” színeszónoknak kellett vala jutalomjátékán választani, nem egy intrikusnak.

Mátrai ugytér a szerepével, hogy a mikor mint megtört, megtört, kiblahódott ember haza tér s ott alázatoskodik Rolf előtt a széken, hát nem hitte neki senki, hogy igazat beszél. Ott közelünkben süttogtát: „Ez intrikus szerep lesz bizonyosan, majd meglátod. Nem igaz egy szó sem abból, a mit most mond. Az a szerepköre Mátrának.”

Nem, Mátrának a Jágók és Biberachok derék személyesítőjének való.

Nagy gondall játszott pedig tegnap. Minden modolata és szava tanulmányra vallott. A kezében gyűrűtt kalaptól, a legkisebb szöcskéig. De az erejének kifejtésére nem volt tere. A szálmalmat keltő, nyomorult alakban, ki áldozata egy nagy elítélletnek s csak ott teng, hogy körülötte, érte történjék holmi, a mit mind nem csinál, a passiv tűzött fegyencben egyetlen vonás sincs Mátrai erejéhez való. Megtört, összevált alakja jó lehet a fotográfusnak.

Szaosvayné nagy hatással játszott. A drámatételekben — anyjával való nagy jelenetekkor; a kertben, hol szégyen ér s a törvények előtt — kiváló erőt és melegséget produkált. Az igazi művészet szóban nyilvánuló hatalmát hatásos helyzetekben ugy érvényesítette, hogy bizony nem egy szem volt a színházban, mely megnevésedett.

A rendezés ellen természetesen nem lehet kifogásunk, a művezető jutalomjátékáról lévén szó. A szerepek egyenként igen jól voltak bűltölve, a legapróbbak is; említsük meg itt például Temesvárinét, ki egy szegény tévedt leány szerepében ügyesen, élénken mondta el a maga egy pár szavát.

A színház tele volt. Tele a szó szoros értelmében. A zenekar helyét is elfoglalta a hallgatóság. Mátrait kiléptek perczokig tartó tapsokkal fogadták, mely tapsok bizonyosan a derék színészt s nem a művezetőt illették. Hat korszort kapott, s a függöny mögött — mi hallgatás — pályatársai leplek meg ajándékká.

Ditrói fordítása magyaros. Erő van benne; magvas és kifejező. Mindenesetre nyereség, olka az irodalomra is, ha elavult fordítók helyébe, (milyenben közelebből a Fiescót is leltottuk) ilyen jó magyartót nyernének a nézők drámairodalom termékei közül a Schilleréi és

Moltke megmagyarázta a népeknek, hogy legnagyobb jöltevéjük a — háboru.

A sok ideig hangzatosított fenyegető zések, úgy látszik, azt a hatást gyakorolták a görögökre, mint a folyton ismételt hazugságok a Demanxokra — a végén maguk is valónak tartják s Gladstone hogyné kapott volna az alkalmon, hogy ismét fölemelje szavát az „elnyomott” nép mellett (épen akkor folyt az angol parlamentben az ir kényszer-bill tárgyalása) és Törökország ellen. Meg is indult Göschén ur, Gladstone commis voyageurje — akár csak Ignatieff annak idején — s rendre járta a hatalmasságokat az engedély-okmány kieszközlésére. melynek fölmutatásával aztán Görögország ráehesse kezét a török föld egy szép darabkájára, akár tetszik a tulajdonosnak ez az olcsó vásár, akár nem.

Mit beszélt Göschén ur Berlinben, Bécsben — mit nem: csak a falak, a kályha kuczkójában lakozó egerek, meg a „jól értesült” hírlapok tudhatják. Mi egyik sem lévén ezek közül, csak a napvilágra kerülendő tényekből foghatjuk ítéletünket megalkotni.

Hanem azt látjuk, hogy a mi ellenzékünknek megint megnyílt a kedvező alkalom jóslatait és kárhoztatásait ismétlésére s különösen annak bebizonyítására, hogy monarchiának a török birodalom szétदारabolását akarja s egyeben sem türi a fejét, mint, hogy az orosz a konstántinápolyi diván urává váljék. Igaz, a táviratok egybehangzóan állítják, hogy Göschén ur küldetése mind Berlinben, mind Bécsben megihusult — de hát ki hinne ezeknek a diplomaták által szétbocsátott kacsáknak, mikor az ellenzék egyetlen földadata „annak bebizonyítása, hogy külügyi kormányunk vak is, gonosz is egyszerre s hagyja magát az orosz által orránál fogva vezetetni. Ez lévén a minden áron bebizonyítandó tétel, a tények hangozhatnak akárhogy, akár épen ellenkezőleg, az ellenzék csak nem figyelhet ilyen csekélyiségekre, mikor neki multhatatlan igazának kell lennie.

mondják, hogy Kassán születte. A családának a sarja. Egy egész sort csinált el otthon, a melyeknek az volt a koronája, hogy 16 esztendő korában 2000 írtól szóló váltót hamisított az apja nevére. A megkeserített szülő maga adta át a hatóságoknak a fiát, hogy vezetné jó utra a törvényt, mert az ő kezé már nem elég erős. El is itéltek hat hónapra. Kitöltötte s külföldre ment. Éles esze van s rövid idő alatt négy európai nyelvet tanult meg. Bántotta azonban a honvágy s hamis bizonyítványokat szerzett magának (eltagadva nevét) az Alföldön kapott alkalmazást egy ügyvédnél. Innen Erdélybe jött. Maros-Vásárhelyt dolgozott ügyvédnek. Segéd társának bizonyítványait jobbnak találván a magácinál, elsikkasztotta s velők Brassóba ugrott meg, hol Motoku név alatt uraskodott. Mire Kolozsvárra ért, ismét másképp hívták. Itt is ügyvéd mellett dolgozott egy pár hónapig, mialatt princzipálisának házából sorba vészett el minden apróság. Rajtakapták s elítélték s bezárták egy évig, s itt jön a dolog érdekesebb része. Kiszabadultával az adóhivatalnál alkalmazták érzékeny keblek, ezt az uraságot, a kinek minden ajánló levele annyiból állott, hogy egy teljes évig volt csendes hazafi a börtönben. Motoku ur — vagy hogy hívják? — csupán rövid két hónapig élvezhette az aranyzabadságot. Sok pénz fordult meg a kezén s Motoku ur szereti az uri életet. Költekezett pazarul, szörnyen. Ugy mondják, összesen 600 frtot sikkasztott el. — A rendőrség keresi; de szokás szerint pechjük van a közbiztonság derék őreinek. A hova betérnek onnan mindig egy felőrával előbb távozott Motoku ur. Már három nap óta az a nyomát. Tan utoléri.

— **Pályázat** a kolozvári városi fizetések tölzöttök között egy hely jöven fűresedésbe annak betöltésére ezenen pályázat hirdették (fölváhnak tehát erre mind azok kik ez állomást elnyerni óhajtnak). A pályázók jelenkezhetnek Vassy Zsigmond egyleti szertárnok urnak a tölzöttó laktanyány e hó 26-ig bezárólag. A kolozvári önkéntes tölzöttó egylet parancznokságától. Kolozsvárt, 1881. febr. 11.

— **Közgyűlés.** A kolozvári m. kir. tud. egyetemi kör f. hó 13-án vasárnap d. e. 10 órakor rendkívüli közgyűlést tart, melyre a kör tagjai tisztelettel meghívotnak. Tárgyak: 1 a II-iká

kis zsarnokok. Erei Absolutismulni parlamentariu ungarescu: a magyar országgyűlés önkényuralmának korszaka. Tristulu canteen al absolutismulni ungarescu: a magyar önkényuralom szomorú éneke. Terroristulu dela „Kelet” Rea u'a consciintia: ros z lelkiismeret. Ome n i i f o r t i e i b r u t e : a nyers erőszak emberrei. Omul beat: részeg ember. Fanatismu de rassa: fajgyűllöltség.

Azt hiszem, elég arra, hogy Muresianu urnak ne feleljünk. Azonban gorombasága még nem ok arra, hogy lapját figyelemmel ne kísérjük. Nem denuncáljuk, mert olyan lap, mely bizonyos helyen, ismert szerkesztő neve alatt is meghatározott napokon jelenik meg: nyilvános közlöny. Denunciálni csak a titokban kovácsolt tervet lehet, de a „Gazet’a” nyilvános lap s így nem denunció az, ha belőle egyes cikkekkel avagy részeket más lapok is átvessznek. Ha azonban a „Gazet’a” illedelmes, művelt emberhez illő hangon fog velünk szöfba állni, mi is viszonzozuk. Ezuttal azonban a czífra czimeket szépen visszaküldjük. a+b.

A képviselőház pénzügyi bizottsága Horváth Lajos elnöke alatt tegnap tartott ülésében Teleszky István előadott indokolt előterjesztésére elhatározta, hogy a törvénykezési rendtartás modelljával kapcsolatosan a betérjesztett miniszteri javaslatnak a végrehajtási eljárásra vonatkozó részét mint szerkesztés részletes tárgyalás alá veszi, úgy, hogy az mint külön törvény egyidejűleg a törvénykezési rendtartásra vonatkozó novellával életbe léptethető legyen. Elhatározta egyszersmind a bizottság, hogy e tárgyat közvetlenül az értékpapírokra vonatkozó törvényjavaslat után fogja tárgyalás alá venni.

Következett a Belgiummal 1881. jan. 12-én a közönséges büntetések kölcsönös kiadása iránt kötött államszerződés becsikkelyezése iránti törvényjavaslat. A belgiummal kötött szerződés szövegében a magyar szöveg is eredeti és így azon a bizottság lényeges változtatásokat nem tehetett, csupán styláris javításokat tett az előadó Vécsey Tamás javaslatára. A Hollandiával kötött szerződés csak francia szövegben fogalmaztatott. Az igazságtügyi bizottság a magyar fordítást helyesbíté.

Erre az értékpapírok megsemmisítése és elévülése tárgyában készült törvényjavaslat vé megalkotásáról az előadó előadta Szendrői János mellőlől, torkából, jele annak, hogy oda-benn pusztító betegség dúl — ha csak ritkán ad is magáról életjel. Nötlésért ezért halogatá el mindig akkorra, „majd ha kigyógyul.” Bosznia occupátója kiragadta őt köréből; a hadjárat mostoha viszonyai ijesztő módon kifejtették azt az őlő betegséget, mi eddig elrejtőzve, alig észrevehetően lappangott szervezetében. Midőn a többi tartalékosokkal együtt zababocsátották, a fiatal, életérős ifjú össze volt törve. Hangja elveszté esőnést és alig sütozva tudott beszélni, de így is megdöbbsent esőggedéssel tudta mondani ismerőseinek, barátainak: „Nem telik bele pár esztendő meghalok”. . . Akkor őt bizta meg Méher a „Képes Családi Lapok” szerkesztésével, melyet rövid megcsakítással ő szerkesztett mindvégig, s hírlapírói működését mi sem dicsérheti jobban, mint az a nagy mérvű elterjedés, melynek a „K. Cs. L.” örvend. Betegségre pár hete teljes erővel lépett fel s tegnap reggel megölte. Nyugodjék békében.

— **Pozsonyi töltések** Görögország számára. A görög kormány Róth G. pozsonyi töltégyárossal szerződést kötött két millió töltés szállítására. A cég szerződésből kötelezettségnek eleget tett és kikötött mennyiségű töltéseket tegnap adta fel az osztrák államvasutnál. A szállítmány Trieszten keresztül megy és egy görög főtiszt kíséri, ki minden egyes csomagot sa jút pecsétjével zárt le. Talán ennyi az egész hasznos, mely a görög kérdésből Magyarországra jut.

— **Csepregy** emlékkövét már szombaton állíták fel a kerepesi úti sírkertben. Csepregy sírja a temető bal felében áll, Lehmann és Iszó sírja közelében. A kö közepébe illesztett és Csepregy mellképét ábrázoló bronz medallion öntése kitűnően sikerült. A kö közepében: Csepregy Ferecz 1842—1880 van vésve, de a betűket csak tavaszszal aranyozták be, hogy az esős időjárás ne mossa le, a leleplezés, ha valami közbe nem jön e hó 13-án vasárnap lesz.

— **A jótállás** 500 esztendeig. „A Nagyvárad írja, hogy egy Váradhoz közlelő község Horner Henrikkel harangot önttetett s a most 500 évig állott jót az általa öntött harangrt. A megrendelő község előjárói (tizenketten

A 2., 3., 4-dik §§. irálýmódosításokkal elfogadtattak.

BELFÖLD.

A fővárosból.

Budapest, 1881. febr. 10.

(Gyász. A Széchenyi lakoma. Bálók, A törvényhozás. Az idő. Wiltné asszony. György Aladár beszéde.

T. Szerkesztő ur! Ugy vélekedem, hogy az embernek nagy hajlandósága van az édes semmittevés iránt, s ez az egy körülmény is közelebb visz a Kelethez, Vámbéry kitűnő orientalistánk nagy öröme. Nem kérdésből említem ezt fel a világrt sem; nem táplálók magamban különös ázsztikus hajlamokat és a keleti tarka izlést ki nem álhatom. Hanem elmondom azért, hogy hosszas ballgatásom után mégis csak mondjak valamit. Ez már olyan szokás, mint a vajás burgonya mellé a só.

A múlt hét különben is a gyásznak volt szomorú hete, s az én kedélyem sohase simult a ravatalhoz. Annak a költészete veszedelmes, s a fekete szín nem vigasztaló. Mikor a Tóth Kálmán halottas menete végig vonult az utcákon, elsirattuk őszintén; de a halotti pompát én önknek meginni nem tudtam. Azért hallgattam.

Hanem annál szívesebben veszik tudomásul — azt hiszem — ama mozgalmat, a mely az elhunyt költőnek emlékkövet akar felállítani. A lapokban közzétett felhívás meleg érdeklődést keltett, s nem sokára díszes kő fogja jelölni a költő sírját a kerepesi úti temető kápolnájának háta mögött. Ha egyik legezbe népdalát vésnék rá egyfelől, milyen méltó felirat volna az ő hozzá! . . .

. . . Azután a Széchenyi lakomáról írhatam volna. De minek? A hagyományos toaszt ez évben megtartott, azzal a különbséggel, hogy most Jókai mondotta, ugy, a hogyan ő szokott. Szépen, magasztosan, lelkitőn és — igazán. De hát eredménye ennek se lesz. Széchenyi halála óta egyebet sem teszünk, mint hangoztatjuk a „Magyarország nem volt, de lesz!” — nagy Jövendőlést, melyet a legnagyobb magyar törhetlen hite láttaott előre. Jókai véget vetett ennek a hiábavalóságnak, s azt mondá: „Magyarország — az a Magyarország — meg van!”

Mert már ennél másabb nem lehet. Igaz van; hagyjuk az üres szavakat. Nem tudom, mit mondott rá Zichy Jenő gróf, a kinek nezaporodott a muir-ralni Magyarországot. a halálozásokat, — 274 taggal, ezen az idén esik Spanyolországra és 23 Franciaországra. Missionáriusként 2209 on működnek, még pedig Észak-Amerikában 741. Ázsiában 515. Afrikában 189, a többi a szigeteken, Ausztráliában és Dél-Amerikában oszlik meg. Monarchiánkban van 525. De jobbe bele van számítva 32 ausztráliai hittérítő. Számuk a statisztikai adatok szerint folyton növekszik s úgy látszik, az üldözés nem árt nekik. Franciaországban — hol tesszileg július óta fel vannak oszlatta — mint egyes francia polgárok körülbelül 1500 an vannak.

KÖZGAZDASÁG.

Ső j a b a b mint baromfi-takarmány. A hűvelyes vetemények magvait, mint általán ismeretes, nem igen szereti a baromfi (kivéve a galambokat); a sőjabab azonban, mint értestültük, ez alól kivételt képez, amennyiben mindenféle baromfi (tyúk, galamb, pulyka, lud, kacsa) nagyon szívesen eszi. Ez is egy újabb előnye ezen becses növénynek.

A szarvasmarhának nyújtandó sóadag. Ha a szarvasmarhának nagyobb sóadag nyújtatik, ez nagyobb szomjat, tehát több vizfogyasztást és ezzel az állat testében jelentősebb tojásfehérnye forgalmat idéz elő. Ott a hol az állat testétől nagyobb ruganyosság kiántatik, emelőltozva tetszés szerinti mennyiségű sot, de semmi esetre se többet, mint 1000 kiló súly után 100 gr mm sót lehet nyújtani, a hol pedig té vagy hízalt hus kivantatnék, gyengébb adagok, körülbelül 20 gramm só nyújtandó fejenként.

Egy kitűnő sajt készítése módja. Sűrű (savanyú) tej fellemelegítettik, úgy hogy a savó a túróanyagtól teljesen elvál, mire utóbbi, hogy a savó a túróanyagtól teljesen lecsopoghessen, vásonzaeszkóra tétotik. Ezután a túróanyag finoman felaprítva papírral fedett csészékbe téve a kályha közelében elhelyezte-

Hirdetési díjak.

Egy négyzög esztiméternyi tér ára 2 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknel külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhan) der Wollzeile 36.) Haasensteint et Vogler (Wallisch-gasse 10) Rud. Mosse Publicistische Bureau. Budapest: Haasensteint. és Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberger A. hirdetések íróvétel irodája Budapeston Szervitátor 3. sz.

Elváltitai coikhek

gármond sora után 25 krajnár fizetendő.

nagy táblán a táncrend. Azután miniature alakban osztogatták a nőknek. Később írónt is fűztek hozzá. Ma a luxus tetőpontján áll. Sőt tovább meennek az élelmes bálandozók. Tartós emlékké teszik a táncrendeket. Az orvosbálban például egy sebészeti műszertokat ábrázolt a táncrend, melynek egyik felében valóságos: kés, keztyűgombból, olló, stb. ily apróság díszelkedett. A másik felében volt a táncrend és a czeruza, felírni a tánczólokat. Istenem, de mikor olyan sokan is vannak! . . . Az önkéntesek tegnap bálján tábóri palaczk volt a táncrend. Csak a miniature pálinka hiányzott belőle. Ha ez így halad, a tűzoltók valóságos kis miniatűr gőzfűcskendőt, a technikusok mérnöki szorokat, a kereskedők miniatűr czukor és kávé csomagokat, a gyógyszerészek kis kézi gyógyszerét, a bölcsőde egyletek kis bölcsőket — — istenem, hát mit tudom én, mi mindent osztanak szét tánczend gyamán „tartós” emlékül. Ép oly luxust fűznek ezekkel ma, mint a ruhákkal, s ez jellemzi az idej fővárosi farsangot, meg a jökedv. Az nem hiányzik minden fogyasztási adók dacára. Nem hiányzik a cronique scandelense részere sem az anyag. Ez is nyert tápot az idej „azt beszélék” történelemből. Egy szépség által feltűnt és a társaságba szerepet játszott kisasszonyról beszélnek, a ki „nagyon kitánczolta” az idén magát, s valószínűleg nem fog többé bálba mehetni. No, de ez a világ dolga, hadd vitassa meg. Mi csak foglalkozunk az ország dolgával.

A törvényhozás mindkét háza dolgozott e héten, s egy rakás törvényjavaslatot tárgyalta le. Nagyobb vitát csak a „réztörvény” keltett, a réz váltópénz szaporítására vonatkozó törvényjavaslat. Az ellenzék ismét előszedte közösgyes bombáit, s ellenzékük töltik telhetőleg a javaslatot, de kifizettettek a pró pénzzel, s a javaslat keresztült ment. Persze, az ellenzéknek más dolga oda „kint”, mint szavazni ide bent. Veszélyben van egy néhány kertület (mint a szélsőbaloknál a tabi, a hol Miklósi Pista volt a képviselő), s azt meg kell menteni, ha a félországot igérjük is oda a választóknak. Van hajsza, gondolkodás, meg jólét-keresés. Majd elváltik akkor.

. . . Az idő egész tavaszivá változott. Gyönyörűt kék ögünk van. Olvad a tél, s olyan loes-pocsban gázolunk, mint máskor a tavaszi olvadáskor. A jég ma-holnap lehetetlenné vékonyul, s vége lesz a jég sportnak is. Kereshetünk máshol szórakozást. Van hol.

Itt van Wiltné, s vele egy operaidény. A népszínház újdonsággal kedveskedik. Holnap kezd a „Mária Stuart” előadást a zárdában.

Rozsa:					
Magyar	70	—72		10. 05. 10	36
Arpa:					
Takarmány	60	62		6. 35. 6. 60	
Malátá	62	53-7		7. 40. 9. 50	
Magyar	86-4				

Kazaliczky Antal urelső vendég-játéka.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Bérlet 106. szám.

Kolozsvárt, szombaton 1881. február 12.

A fény árnyai.

Szomorujáték 5 felvonásban. Irta: Szigligeti Ede. (Rendező: Mátrai B. B.)

Kezdeté este 7 órakor, vége 10-kor.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos: BÉKÉSY KÁROLY.

NYILTTER. *)

Amerikai fogorvos és fogművész

Perl József

American Dentist Dr. of. Dental Surgery Amerikában kiképzett plombeur.

Jövő február közepén Beszterczére indul. Kolozsvártól rendel: főtré 26. sz. a. d. e. 9—12-ig, d. u. 2—5-ig.

Saját készítményű elismert kitűnő Szájvize és Fogpora kapható: Kolozsvárt dr. Hintz Gy. gyógyszerárban, Csapó Sándor, Dietrich S. és Gergely Ferencz uraknál. M.-Vásárhelyt Huflesz Károly urnál. Gy.-Fejérvárvárt Csiki Károly urnál. — Ára: 1 üveg Szájviznek 1 frt. 1 doboz fogpornak 60 kr.

*) E rovat alatt megjelenő cikkekért semmi felelősséget sem vállal. Szerk.

